a spevák Michael Wagner. Pri vybraných nástrojoch zdokumentoval nielen mená a pôvod výrobcov, ale aj miesto a rok výroby nástroja (pokiaľ sú známe).

Hudobný repertoár, mená hudobníkov a súpis používaných nástrojov, to sú dôležité historické informácie dokumentujúce hudobný život a historickú interpretačnú prax v regiónoch najvýznamnejších moravských miest – Prostějov, Olomouc a Rožmberk. Autor príspevku moravský muzikológ Vladimír Maňas poukázal na význam súpisu hudobnín a hudobných nástrojov, ktorý sa nachádza na hrade v Prostějove a dokumentuje činnosť pražskej dvornej kapely. O rozvoj hudobného života Moravy v tom období sa zaslúžili jednak magnáti a milovníci hudby (napríklad Karl von Liechtenstein), jednak významní skladatelia a interpreti (Monte, Luython, Regnart a ďalší).

Predmetom výskumu viedenského muzikológa Markusa Grassla sa stali hudobníčky a skladateľky minulosti, ktorých mená boli prevažne zatienené osobnosťami mužských skladateľov. Jednou z významných francúzskych skladateliek na prelome 17. a 18. storočia, ktorej hudba prenikla aj do nemecky hovoriacich krajín, bola Elisabeth-Claude Jacquet de La Guerre (1665 – 1729). Autor sa zameral na problémy recepcie jej hudby v týchto krajinách.

Skutočnosť, že W. A. Mozarta možno považovať za významnú osobnosť v oblasti improvizačných techník, nie je až taká známa širokej verejnosti. Jej výskumu a možnostiam jej pedagogického uplatnenia sa venoval muzikológ a pedagóg klavírnej interpretácie Wolfgang Brunner.

Cirkevná hudba 17. a 18. storočia v krajinách českej koruny je zdokumentovaná viacerými prameňmi, či už ide o zbierky skladieb, kroniky alebo koncertné priestory, v ktorých príslušná hudba znela. Najfrekventovanejšími priestormi pre znenie cirkevnej hudby boli samozrejme kostoly a chrámy, ktoré sa stali predmetom výskumu bývalého pedagógia dejín hudby Palackého univerzity v Olomouci Jiřího Sehnala. Autor poukázal na súvislosť priestorových možností a obmedzení príslušných kostolov s obsadením, pre ktoré boli skladby komponované, či už išlo o zborové skladby a cappella, alebo o vokálno-inštrumentálne kompozície.

Nielen v záverečnej diskusii, ale priebežne, počas celého trvania sympózia, sa účastníci venovali významu a možnostiam oživovania historickej hudby a jej najadekvátnejšej interpretácii, ktorú v minulosti ovplyvňovali nielen dobové zvyklosti a normy, stupeň vedeckého a teoretického nazerania, ale aj technické možnosti či obmedzenia dobových nástrojov a závislosť hudobníkov i skladateľov od finančnej podpory jednotlivých mecénov, hudobných spoločností, cirkvi, miest a inštitúcií. Mnohé problémy minulosti sú živé a aktuálne aj dnes, samozrejme v pozmenených podmienkach, ovplyvnených technologickým pokrokom na jednej strane, ale aj trhovo závislým fungovaním štátov na strane druhej. V podmienkach slovenského hudobného života je oživovanie starej hudby čoraz náročnejšie kvôli znižujúcim sa finančným dotáciám a klesajúcemu záujmu štátu o rozvoj umenia a kultúry, ktoré nie sú ekonomicky ziskovými subjektmi.

Perspektíva ďalšieho rozvoja poznávania teórie a praxe historickej interpretácie však nie je beznádejná, pokiaľ je stále predmetom záujmu vzdelaných a nadšených profesionálov – muzikológov, interpretov, pedagógov, ale aj pokiaľ má svoje publikum medzi poslucháčmi a milovníkmi hudby.

Eva Ferková

Seventh Symposium of the Study Group Music and Minorities. Zefat, Izrael, 7. – 12. augusta 2012

V dňoch 7. až 12. augusta 2012 sa uskutočnilo v priestoroch Zefat Academic College v Izraeli siedme medzinárodné sympózium študijnej skupiny Music and Minorities / Hudba a menšiny, pôsobiacej pri International Council for Traditional Music (ICTM).

Sympózium otvorili slávnostnými príhovormi Aharon Kelerman, rektor Zefat Academic College, Essica Marks, miestna organizátorka podujatia, Svanibor Pettan, generálny tajomník ICTM, a Ursula Hemetek, predsedníčka študijnej skupiny.

Príspevky boli prezentované počas troch pracovných dní v deviatich moderovaných blokoch a v štyroch tematických okruhoch: 1. Hudobná výchova a kultúrna identita v menšinových skupinách; 2. Metodológia štúdia hudby a menšín; 3. Hudba a menšinový nacionalizmus; 4. Reprezentácia hudby menšín vo filme a videu. Po každom príspevku bol vytvorený priestor na diskusiu.

V úvode sympózia sa vstupným príspevkom *Literatúra, výtvarné umenie a hudba na multikultúrnej univerzite* predstavila Judith Cohen (Izrael). Pred niekoľkými rokmi ju požiadali, aby pripravila a viedla nový učebný program pre výučbu literatúry, výtvarného umenia a hudby na Zefat Academic College. Mesto Zefat / Safed na severe Izraela je obklopené arabskými dedinami, a tak slúži ako vzdelávacie centrum pre arabských moslimských študentov, ortodoxných kresťanov rôznych denominácií, ktorí študujú bok po boku so židovskými študentmi. Nový program ponúka študentom komplexný pohľad na svet umenia a kultúry, je vytváraný rovnakým pomerom prvkov západnej a východnej kultúry. Všetci študenti hudby študujú západnú aj východnú (arabskú) hudobnú teóriu a pôsobia striedavo vo východných a západných hudobných súboroch.

Organizátorka sympózia Essica Marks (Izrael) otvorila prvú tému sympózia **Hudobná výchova a kultúrna identita v menšinových skupinách**. Vo svojom príspevku *Hudobné a kultúrne aspekty vo vyučovacích metódach dvoch učiteľov – izraelského a arabského* priblížila dva smery v hudobnom vzdelávaní v Izraeli. Susana Weich-Shahak (Izrael) sa posledné tri desaťročia venovala výskumu sefardskej hudobnej tradície v rôznych krajinách. Sefardskí Židia žili v období stredoveku na Pyrenejskom polostrove, odkiaľ boli na prelome 15. a 16. storočia vyhnaní. Svoje bohaté dlhoročné skúsenosti prezentovala v príspevku *Rekviem pre ústnu hudobnú tradíciu? Sefardské komunity – prípadová štúdia.* Otvorila otázky o vzťahu medzi komunitnými hudobnými tradíciami a ich nositeľmi, účinkujúcimi a poslucháčmi. Zaoberala sa tým, ako jednotlivec vidí, hodnotí, pozná a prenáša hudobné tradície zdedené od staršej generácie. Jej otázky a postrehy môžu byť použité v súčasnej dobe v mnohých krajinách, v ktorých je prítomný jav migrujúcich komunít. Príspevok bol doplnený audiovizuálnymi nahrávkami z jej vlastnej terénnej práce. Teresa Nowak (Poľsko) informovala o význame spevokolov a spevníkov pre Lužických Srbov. Od hnutia speváckych zborov v 19. storočí sa hudobný život Lužických Srbov rýchlo menil. Hudba slúži na prebudenie povedomia etnickej identity a na jej udržanie. V súčasnosti je takmer v každej obci a škole s prevládajúcim lužickosrbským obyvateľstvom aktívny spevokol; od 19. storočia sa repertoár veľmi nezmenil, dokonca aj nové skladby sú komponované v štýle staršieho repertoáru.

Druhý blok príspevkov otvorila Gretl Schwoerer-Kohl (Nemecko) svojím príspevkom *Význam hudobnej výchovy pre kultúrnu identitu etnickej skupiny Hmong v severnom Thajsku.* Kmene Hmong sa sťahovali z Číny v 18. storočí kvôli politickým nepokojom. V súčasnosti sa deti z kmeňa Hmong v Thajsku učia hovoriť, čítať a písať thajsky, spievať thajské piesne a hrať na thajských hudobných nástrojoch. Na jednej strane je to užitočné pre integráciu etnickej menšiny Hmong, na druhej strane však ohrozuje ich kultúrnu identitu. Našťastie v niektorých Hmong dedinách sa zachováva aspoň časť tradičného hudobného repertoáru a hudobných nástrojov. Slávni hudobní majstri učia svojich synov, synovcov alebo iných mužských príbuzných ich hudobné tradície. V súčasnosti väčšina príslušníkov etnickej skupiny Hmong žije v Číne, menšie komunity sú vo Francúzsku, Kanade, Spojených štátoch amerických a v Južnej Amerike, vo Vietname. Medzi členmi etnických skupín Hmong na celom svete sa uskutočňujú živé internetové výmeny, zamerané aj na ich hudbu.

Yves Defrance (Francúzsko) v príspevku *Nahrávky a súťaže Shima Uta ako spôsob uchovávania živej hudby na Amami ostrovoch*

priblížil oživenie ľudových piesní etnickej skupiny Shima Uta z japonských ostrovov Amami prostredníctvom ľudí, ktorí emigrovali do Osaky a Tokia a začali organizovať súťaže v speve piesní. Štúdia Larry Francisa Hilariana (Singapur) *Hudba a tanec arabskej menšiny v multikultúrnom národnom štáte Singapur* sa zaoberala príchodom arabských prisťahovalcov z južného Jemenu. Začiatkom 20. storočia sa mnoho tzv. Hadhrami Arabov usadilo v Singapure. Používanie tradičných hudobných nástrojov ako gambus (hruškovitá lutna) a marwas (malý obojstranný bubon), hudba a tanec na svadbách, pri obriezkach, na náboženských festivaloch zohrávajú významnú kultúrnu úlohu. Tanec je pri mnohých príležitostiach výlučne mužskou záležitosťou. Aj prostredníctvom hudby a tanca sa Hadhrami Arabi v poslednom období vyčleňujú voči ostatným moslimským etnickým skupinám v Singapure.

Prezentáciou Gerdy Lechleitner (Rakúsko) *Metodika odôvodňuje metódy* sa začal tretí blok. Ako základnú metodológiu pre štúdium hudby menšín vyzdvihla terénny výskum, ktorý využíva rôzne metódy ako nahrávanie zvuku a videa, zúčastnené pozorovanie, komunikáciu a rozhovory. Po zbere dát nasleduje ich interpretácia. V interdisciplinárnej oblasti štúdia vedomia sa využívajú tri prístupy: 1. prístup z pohľadu prvej osoby; 2. sub-osobný pohľad alebo pohľad tretej osoby a 3. pohľad ďalšej osoby. Interpretácia práce v teréne z týchto troch hľadísk bude slúžiť ako základ pre poznanie hudby menšín a povedie k všeobecnejším výsledkom. Prvý deň sympózia uzatvorila Dorit Klebe (Nemecko) príspevkom o špecifických aspektoch a problémoch v interaktívnych komunikačných metódach v praxi hudobných vystúpení tureckej menšiny (berlínska diaspóra) vo svojich dynamických vzťahoch voči dominantnej spoločnosti. Turecká menšina v berlínskej diaspóre je zložitý jav, pretože v Turecku existuje asi päťdesiat etnických skupín s náboženskými odlišnosťami s rôznymi interakciami so susednými kultúrnymi oblasťami na Balkáne, v Stredomorí a s arabskými krajinami. Veľa z týchto vplyvov je zastúpených aj v rámci tureckých komunít v Berlíne a v Nemecku. Na vysokých školách v Berlíne od roku 1980 sa angažujú v rámci rôznych hudobných projektov členovia tureckých komunít, najmä profesionálni hudobníci Turk Halka müziği – tradičnej tureckej ľudovej hudby, čiastočne zloženej z hudobných žánrov náboženských obradov; klasický prúd Türk müziği / sanat müziği – ottomanskej dvornej hudby, ďalej populárnej tureckej hudby a hybridnej formy vyplývajúcej z ich kombinácie. Hybridný smer vyvoláva negatívne ohlasy medzi hudobníkmi a jednotlivcami, ktorí sa obávajú straty originality, snažia sa nájsť a uchovať to, čo je typicky turecké, vytvoriť formy dokumentácie, archivácie, zaznamenať varianty, spôsoby a príčiny obmieňania pôvodnej hudby.

Poobede sa uskutočnilo pracovné stretnutie študijnej skupiny, ktoré otvoril Svanibor Pettan (Slovinsko) dokumentom *ICTM a Hudba a menšiny: Historické a súčasné úvahy.* Opisuje okolnosti vedúce k založeniu študijnej skupiny so zameraním na menšiny, ktorá bola založená v roku 1997 v Nitre na 34. medzinárodnej konferencii ICTM. Študijná skupina významne prispela a naďalej prispieva k systematickému výskumu rozmanitých a zložitých vzťahov medzi hudbou a menšinami, pričom neustále narastá počet výskumných pracovníkov s týmto zameraním. S vyše 300 členmi zo všetkých kontinentov je druhou najväčšou a jednou z najaktívnejších študijných skupín v rámci ICTM. Večer sa uskutočnila slávnostná recepcia a koncert The Jewish Andalusian Ensemble.

Druhý deň sympózia bol venovaný téme **Hudba a menšinový nacionalizmus**. Začal sa štvrtým blokom, ktorý patril ruským účastníčkam. Marziet Anzarokova (Rusko) v príspevku *Kultúrny nacionalizmus Adygh diaspóry v Turecku: príčiny a podstata jeho odrazu v inštrumentálno-tanečnej tradícii* opisovala kultúrny nacionalizmus Čerkesov (ktorí sami seba nazývajú Adygh), násilne vyhnaných z oblasti Kaukazu počas rusko-kaukazskej vojny a roztrúsených väčšinou v Turecku. Výskyt kultúrneho nacionalizmu má niekoľko príčin: 1. historická pamäť ako dôsledok etnickej genocídy Čerkesov, spáchanej cárskym Ruskom v 19. storočí; 2. diskriminačná politika Turecka v 20. storočí, ktorej cieľom bolo potlačiť etnickú identitu dia-

spóry; táto ideológia zapríčinila zrušenie verejných organizácií, trestné stíhania a pogromy: množstvo unikátnych zvukových záznamov, kultúrnych artefaktov prinesených predkami moderných tureckých Čerkesov z Kaukazu malo byť stiahnutých zo súkromných zbierok; 3. asimilačné procesy; 4. náboženská ideológia. Vzhľadom na čiastočnú stratu materinského jazyka sa práve tanec stal alternatívnym prostriedkom komunikácie. Kvôli asimilácii v mnohých čerkeských dedinách začali prevládať turecké inštrumentálno-tanečné tradície. Až pozitívne demokratické trendy v Turecku na začiatku 20. storočia priniesli návrat stratených prvkov tradičného hudobného systému do kultúrneho života Adygh diaspóry. Strach z ďalších strát však podporoval nacionalizmus v Adygh komunitách – Turkom je odopretý prístup do Adygh spoločenstva a Čerkesi majú pri slávnostných obradoch zakázané integrovať turecké hudobné nástroje.

Alla Sokolova (Rusko) v tridsaťminútovom dokumentárnom filme *Naučte sa* priblížila život Kurdov v Adyghejskej republike (Rusko). Niektoré dediny v Krasnogvardejskom regióne sú v súčasnosti kompaktne osídlené Kurdmi. Kultúrne rozdiely medzi Kurdmi a domácim obyvateľstvom – Rusmi a Čerkesmi /Adygh – sú natoľko výrazné, že vyvolali sociálne konflikty. Hudba, tanec a tradičná kultúra Kurdov patria k významným nástrojom interkultúrnych kontaktov. Film ukazuje tradičné tance a obrady Kurdov v Adyghejskej oblasti.

Elena Shishkina pomocou bohatého obrazového materiálu zo svojich expedícií v rokoch 1974 – 2012 priblížila oblasť Astrachánu v príspevku *Nárast kultúrnej identity moslimov v Astrachánskom regióne na Dolnej Volge.* Oblasť Astrachánu sa vyznačuje etnickou a náboženskou rozmanitosťou, existuje tu viac ako sto etnických skupín a tridsať náboženstiev. Medzi astrachánskych moslimov patria Kazaši, Tartári a v poslednom období stále narastajúci počet Čečencov. Tieto etnické menšiny však majú celkom odlišnú mentalitu. Kazaši ani Tartári nezažili vyhnanie zo svojho územia tak ako Čečenci, preto mali vždy priateľské vzťahy s ruskou pravoslávnou cirkvou, siahajúce až do 16. storočia. Moslimské festivaly, napríklad „Novrus“ a „Sabantuy“ s prvkami etnického rituálu, s vokálnymi a tanečnými prejavmi, boli oživené ako verejné oslavy v regióne Astrachán. Materiálne prvky moslimskej tradície sa stávajú v každodennom živote čoraz dôležitejšími.

Piaty blok otvorila Jessica Roda (Canada) príspevkom *Dedičstvo ako nástroj na konštrukciu národa: príklad židovsko-španielskej hudobnej praxe.* Na začiatku 20. storočia počas krízy Osmanskej ríše Židia zo židovsko-španielského regiónu začali upevňovať svoju identitu voči majorite. V tomto procese bolo hlavným nástrojom duchovné dedičstvo: príslovia, viera, história a hudba. Hudba sa stala dominantným prvkom židovsko-španielskej identity, dochovala sa do dnešných dní a hrá sa na medzinárodných pódiách. Sarah Ross (Švajčiarsko) v príspevku *Vedomie nacionalizmu alebo jeho absencia: hľadanie švajčiarskej národnej esencie v židovskej hudbe* polemizuje s názorom, že neexistuje židovská hudba, ktorá by bola ovplyvnená švajčiarskou ľudovou hudbou. Tento názor vznikol kvôli nedostatočným etnomuzikologickým výskumom židovskej ľudovej hudby vo Švajčiarsku. Symbiotický vzťah medzi židovskou a švajčiarskou kultúrou má svoj základ v spore o tzv. nacistické zlato medzi Svetovým židovským kongresom a švajčiarskymi bankami a odráža sa v jedinečnom dialekte s názvom surbtal-jidiš. Hoci surbtal-jidiš je mŕtvym jazykom, v súčasnosti je oživovaný v rámci Programu švajčiarsko-židovskej kultúrnej a intelektuálnej scény. Zameriava sa na pôvodné, rovnako ako nové piesne, komponované v dialekte surbtal-jidiš. Prvá časť príspevku sa snaží rekonštruovať históriu piesní Židov v mestách Endingen a Lengnau; druhá časť podáva portrét židovského pesničkára Denisa Alvareza, ktorý žije v Berne a píše nové židovské piesne v dialekte surbtal-jidiš.

Posledný blok druhého dňa patril celý Yoshitakovi Terada (Japonsko) s témou *Cirkulácia indickej hudby a menšinový nacionalizmus.* Od roku 1960 prudko vzrástla migrácia ľudí z Južnej Ázie do Severnej Ameriky a Európy. V USA žije v súčasnosti viac ako dva milióny ľudí indického pôvodu. Terada analyzoval úlohu hudby a tanca v odovzdávaní kultúrnych hodnôt a národného cítenia ďalším generáciám v komunitách žijúcich v diaspó-

rach. Medzi vlasťou a diaspórami existuje živá výmena hudby, hudobníkov, koncertných turné, diaľková výučba cez internet a pod.

Tretí deň odzneli príspevky na tému **Reprezentácia hudby menšín vo filme a videu**. Tom Solomon (Nórsko) predstavil nevšednú tému v príspevku *Etnické a rasové stereotypy v amerických kreslených seriáloch.* Napríklad, animovaná postava Bosko, Talk-Ink-Kid, bola vyslovene definovaná ako chlapec „Neger" s veľkými ústami; hudba týchto raných karikatúr bola tiež „čierna" (počiatky jazzu, predtým ragtimu). Neslávne preslávené sú aj postavy Indiánov vo filme o Petrovi Panovi z dielne Walta Disneyho, či karibské antropomorfizované morské tvory v Malej morskej panne. Autor príspevku tvrdí, že hudba spolu s animovanými snímkami vytvára stereotypy. Karikatúry čerpajú z fyzického vzhľadu, pohlavia, jazyka, geografie a spolu vytvárajú postavu ako stelesnenie rasových a etnických stereotypov. Tomasz Nowak (Poľsko) vo svojej prezentácii *Funkcia hudby vo filmoch poľských Židov v medzivojnovom období* analyzuje židovské filmy z medzivojnového obdobia. V týchto filmoch odznelo veľa hudby, vrátane tradičnej ľudovej. Hudba použitá vo filmoch produkovaných pre poľské publikum, často v jazyku jidiš, je iná ako vo filmoch určených pre amerických divákov. Bozena Muszkalska (Poľsko) predstavila *Hudobné Portréty Židov vo filmoch vyrobených v Poľsku.* Filmy so židovskou tematikou sa produkovali v Poľsku od prvých desaťročí 20. storočia. Keďže majiteľmi väčšiny miestnych filmových spoločností boli Židia, filmy boli spočiatku hlavne adaptáciami židovských divadelných hier, ktoré vychádzali zo židovskej literatúry a folklóru. Muszkalska sa zameriava na etnograficky ladené filmy, ktoré zachytávajú tradičný spôsob života. Rituály, modlitby, rovnako ako tanečné scény sa používajú ako forma na rekonštrukciu tradičnej židovskej hudobnej kultúry. Autorka rozoberá dva filmy: *Dybbuk* z roku 1937 a *Austeria* z roku 1982, ktoré boli vyrobené za rôznych historických okolností. Prvý z nich od židovského režiséra Michała Waszyńskeho môžeme vnímať ako predtuchu odstránenia poľského židovstva. Druhý film poľského režiséra Jerzyho Kawalerowicza má pripomínať poľsko-židovský národ a kultúru zničenú počas holokaustu. Oba filmy sa inšpirovali slávnou hrou Anského s názvom *Dybbuk*, ktorá obsahuje cenné informácie o židovskom folklóre, zhromaždené autorom počas jeho národopisných výprav.

Ôsmy blok otvorila Inna Naroditskaya (USA) príspevkom *Dve židovské menšiny a raná kinematografia.* Prvý americký zvukový film *Jazz Singer* (1927) a prvý sovietsky hudobný film *Jolly Fellows* (1934) spája rovnaká téma džezu a Židov. Oba produkovali židovskí scenáristi, skladatelia so židovskými hercami v hlavných úlohách a obidva predstavujú broadwayský typ džezu. Americký film sa sústredil na adaptáciu starých jidiš bájí do epochy amerického džezu: hlavný hrdina sa narodí do rodiny ruského židovského kantora a zvolí si kariéru džezového speváka. Konflikt medzi otcom a synom je hudobne vyjadrený v posune od ruskej klasickej hudby k americkému popu. Sovietsky film približuje pastiera, ktorý sa naučí hrať na husliach od jidiš-hovoriaceho huslistu a postupne ho začne priťahovať svet džezu. Zvedavý ruský dedinčan sa presťahuje do mesta a ocitá sa v epizódach pripomínajúcich Charlieho Chaplina, v New Orleans zažije džezový sprievod.

Judith Cohen (Kanada) sa v príspevku *Boli „Poslední Marranos" poslední? Portugalskí krypto-Židia vo filme* venuje Marranos – Židom obývajúcim Iberský poloostrov, ktorí pod hrozbou vyhnania prijali kresťanstvo, ale tajne ďalej praktizovali judaizmus. Keď sa v 90. rokoch objavil film *Les derniers Marranes / Poslední Marranos*, rýchlo sa šíril po židovských filmových festivaloch. Neskôr bol natočený seriál izraelskej produkcie *Out of Spain*, ktorého hrdinami sú krypto-Židia z portugalského vidieka. Keďže utajenie je ústredným aspektom krypto-židovskej kultúry, zviditeľnenie spôsobu života, kultúry a hudby vyvolalo vlnu etických otázok a viedlo k sporom vnútri aj mimo krypto-židovskej komunity. Odvtedy sa stalo bežnou praxou prezentovať krypto-židovskú kultúru na akademických konferenciách. Naďalej však ostáva otvorená otázka, nakoľko zviditeľňovať kultúru, ktorej podstata je postavená na utajení, na uchovaní vo vnútri komunity, hoci jej zverejnenie v súčasnosti už nie je nebezpečné.

Filmy nemecko-tureckého režiséra Fatiha Akina predstavil Oded Erez (USA) a Julia Aylin Kolcu (Turecko) v príspevku *Hudobné pohľadnice z Istanbulu*. Film *Gegen die Wand* (2004) sa odohráva v Hamburgu a Istanbule a vykresľuje tragický milostný príbeh dvoch mladých turecko-nemeckých prisťahovalcov. Kultúrne priestory Hamburg a Istanbul sú vykreslené s využitím populárnej a tradičnej hudby. Film je rozdelený do piatich dejstiev. Každé dejstvo je uvedené „hudobnou pohľadnicou" – statickým záberom na kapelu sediacu a hrajúcu tradičnú turecku hudbu na pozadí malebnej panorámy Istanbulu. V spojení hudobných pohľadníc so scénami s Akinovým dokumentárnym filmom *Crossing the Bridge: The Sound of Istanbul* (2005) sa objavuje zložitosť zdanlivo stereotypnej reprezentácie tureckej hudby. Spevák Idil Üner sa narodil v Nemecku, ale hovorí po turecky. Hudba, ktorá sa často hráva v turistických kluboch v Istanbule, je rómska. Túto pestrosť a mnohovrstvovosť sa snaží v dokumente ukázať nemecký hudobník a hudobný producent Alexander Hacke.

Prvým prispievateľom v poslednom bloku príspevkov bol Kai Aberg (Fínsko). V príspevku *Hudobné dokumenty a konštrukcia hudobnej identity fínskych Kaale – problémy terénneho výskumu, filmovej dokumentácie a identity fínskych Rómov.* V súčasnosti narastá počet hudobných dokumentov, etnografických filmov a internetových videí (natočených samotnými Rómami) o piesňach Rómov. Pretože tento hudobný žáner žil hlavne v rómskych komunitách, tieto filmy majú významnú úlohu pri priblížení rómskej kultúry majorite. Filmy podávajú čiastočný obraz reality – pravdivý alebo falošný – a autor si v článku kladie otázku, ako je etnická identita fínskych Kaale vyjadrovaná prostredníctvom hudobných dokumentov. Jana Belišová (Slovensko) v príspevku *Dokumentárny film a video ako okno do života rómskej hudby* predstavila svoje dva hudobno-vizuálne projekty: dokumentárny film *Cigarety a pesničky* a DVD *Neve giľa*. Film zaznamenáva týždenné pracovné stretnutie šiestich amatérskych rómskych spevákov a troch profesionálnych hudobníkov. Táto zostava sa už stretla viackrát, vytvorila spoločné skladby, ktorých základom sú starodávne rómske piesne a vo Veľkom Slavkove v evanjelickom kostole nahráva svoje prvé CD *After Phurikane*. Ako druhý predstavila projekt *Neve Giľa / Nové rómske piesne*, ktorý je pokračovaním dlhodobého autorkinho terénneho výskumu, zameraného na rómske piesne a hudbu. Tentoraz mapuje a zachytáva vrstvu nových, moderných piesní neve giľa, nazývaných aj rom-pop. Výstupom je spevník a DVD, ktoré sa skladá z audiovizuálnych nahrávok a MP3 zvukových nahrávok, ktoré sú rozdelené podľa tém. Záverečnú prezentáciu *Existenciálne zvukové stopy a vizuálne metafory. Rituálnosť baskickej chalaparty vo filme* predstavila María Escribano (Írsko). Rituálne používanie chalaparty a perkusií u Baskov takmer zaniklo, bolo však obnovené v 60. rokoch. Chalaparta sa stala ikonou boja za baskické sebaurčenie, v mnohých dokumentárnych filmoch o španielsko-baskickom konflikte hrá významnú ritualizačnú úlohu.

Večer sa účastníci sympózia v rámci exkurzie dozvedeli veľa zaujímavých faktov o histórii a súčasnosti mesta Zefat, jedného zo štyroch posvätných miest Izraela a centra kabalistického učenia. Spolu so sprievodcom navštívili umeleckú štvrť a synagógu. Posledný deň bol venovaný exkurzii v okolí Zefatu so zameraním na etnickú a náboženskú pestrosť regiónu.

Jana Belišová

Hudobné pramene – kultúrne dedičstvo Slovenska. Bratislava, 23. – 24. novembra 2011

Hudobné múzeum Slovenského národného múzea usporiadalo v dňoch 23. až 24. novembra 2011 medzinárodnú konferenciu s názvom *Hudobné pramene – kultúrne dedičstvo Slovenska* vo Výstavnom pavilóne Podhradia SNM. Podujatie bolo realizované v spolupráci so Slovenskou muzikologickou asociáciou a s finančnou podporou Ministerstva kultú-